

oktatni, ez mind hasznos volt volna; de hát kinek mi köze hozzá, hogy mi ezt nem tettük? 's ki nem látja által, hogy illyes beszédek (tudniillik ama' felosztás) sokkal csekélyebb hasznának, sem hogy azon kis helyecskét, melyet a' szerkesztő töredékeinknek szánt, ezekkel töltöttük volna, elhagyva más hasznosabbakat, a' miket mondtunk? Ne tévovábbék Bajza, hanem álljon meg a' sorompóban, 's mutassa-meg azt, a' mi vitatás' tárgya: hogy töredékeinkben egyetlen egy tanulságos gondolat sincs mindeddig, 's azok megérdemlik, hogy színészeink megvessék. — De minthogy már ezt tévé Bajza, vegyük elő őt, 's nézzük-meg, miket beszélt.

Mindenekelőtte tudnia kellene azt Bajzáknak, az erővel logikussá lenni akarónak, hogy ha olyas dolgot hoz-fel valaki beszéd' tárgyául, mely olvasói előtt még többé kevesebbé ösmeretlen, első lépése legyen a' dolgot definiálni. Ezt Bajza nem tévé, hanem csak összevissza beszél ő és új iskolául — logikául logikája szerint: itt tehát Bajza ismét egy nagyot botlott.

Mondja továbbá: a' régi vagy inkább *síró* és *énekítő* iskolához tartoznak színészeink közül sokan még a' jobbik is: Kántorné, Szentpéteri, Dériné, Szerdahelyi; az új iskolához: Megyeri, Lendvainé, Lendvai, Telepi. —

Biz amice Bajza! csak látom én azt, a' budai színészeket is épen olly rosszul ösmeri ön, mint a' logikát. *) Azon *síró* és *énekítő* volna tehát, a' mi némikép a' régi iskolát karakterizálná? Na, hallja tehát amice, ezennel megfejttem önnek, miképen ön' classificatiója a' legrosszabb és semmit sem ér. Kántornét, e' tekintetben, sem lehet egészen a' régi iskolához számítani; mert igaz ugyan, hogy szomorú- és érzékeny-játékokban síró hangon beszél, mint ezt mi jóval Bajza előtt megjegyeztük; de nézze-meg csak ön őt azon conversatioi szerepeken, melyekben mi eddig láttuk, 's azonnal fogja észrevenni, mily nagyot csalatkozott ítéletében. — És Szentpéteri, — uram, Szentpéteri? ezen egyike nem csak legjobb, de egyszersmind gondolkozó (ez pedig nálunk a' jók közt is ritka) színészeinknek? — Látta őt már ön vig vagy társalkodási szerepeben? — nem hihetem, különben olly nagy vétket nem követett volna el ellene; bárha még az is kér-

dés alá vonható dolog, ha egyéb szerepéit épen olly síró hangon adja-e, hogy minden késedelem nélkül csak amugy a' régi iskola' tagjai közé igazíthatassék. Dériné és Szerdahelyi az énekítő iskolába tartoznak, az igaz, nevezetesen Szerdahelyi feje hazánkban az énekítő iskolának, különösen a' borbélyban, bűvös vadászbán, Zampában 's a' t. igen jól énekel. Vagy nem így érti ön a' dolgot? ugy tehát definiálja, mit ért a' régi és mit az új iskola alatt.

Az új iskolához számítva vannak: Megyeri, Lendvainé, Lendvai, Telepi.

Csak látszik ismét, amice Bajza, hogy semmit sem ért ön a' budai színészek' állapotjához. — Hol van Fáncsi, — uram, Fáncsi, ezen leggondolkozóbb, 's hogy ugy modjam, legművészibb minden magyar színészek közt? Hol van Egressi, ki e' tekintetben ha nem áll is Fáncsi mellett, de csak ugyan azonnal következik utána. — Hogyan merészel ön avatatlan kezeivel ahhoz fogni, hogy színészeink közt osztályozást csináljon? De így jár az, a' ki neki rugaszkodik és bírálatokat ír bírálatok ellen, holott nem vala jelen az előadásokon; — a' ki elégségesnek képzeli magát, hogy színészeinket osztályozhassa, 's egy csöpet sem ösmeri őket. — Csakugyan igaz az, hogy bármily keserűk valának is a' mi kitételeink bírálatainkban, de illy satyrát, illy hozzá nem értéssel párosulva egyszersmind, soha rájuk írni képesek nem lehetének. — Menjen ön, mert szégyen az, mikor az ember tudatlansága által nem állal szegyet vonni érdemesek' fejére, csakhogy beszélhessen; — menjen ön, és kérjen bocsánatot Fáncsitól és Egressitől és Szentpéteritől, 's a' többi megsértettektől, 's fogadja-fel szent fogadással, hogy őket többé osztályozni nem merészelendi, mielőtt játékaikat hosszabb ideig álló figyelemmel vizsgálni nem fogja. — (Folytatjuk.)

RÉSZREHAJLÁS PÉLDÁJA.

Hirül adjuk ezennel Helmecezyről a' két hazában, hogy következő felszólalásunkat nem vette-fel Társalkodójába, holott ellenfelünk' sorainak helyet engedett benne:

„MELLÉK-SZAVUNK

BAJZA HARMADSZORI SZAVÁRA.”

„Sokkal több olvasója levén a' Jelenkornak 's e' szerint a' Társalkodónak is, mint a' Rajzolatoknak, szükségesnek látjuk a' Társalkodóban megjelent „harmadik szóra” ezennel ezt adni közudomásul: ne sajnálják e' lapok' olvasói a' Rajzolatokban folyókat megjelendő „Észrevételeket a' dramaturgiai és logikai lezárások” elolvasni, mert látni fogják

*) Tudniillik: ha Bajza csakugyan rajta volna, hogy bennünket nyilvános támadunk ellen barát névvel illessen, ám legyen még kedve, 's pro hic et nunc, legyen az — de latinul! — A' nyelvi tegy is a' kisebb rész — gondolatok és képzetek teszik a' főt. Ugy-e amice Bajza!

tüstént — úgy hiszszük azt — hogy a' „feldühült” és „fecske”⁶⁴ építethonokat sokkalt nagyobb joggal oszthatjuk Bajának mi, mint nekünk ő. Látni fogják egyszer-smind azt is — úgy hiszszük, — hogy Bajza az, kinek még „harmad-azori szavában”⁶⁵ sines igaza.

X. et Comp.⁶⁶

Helmeccy e' sorokra következő választ nyújtott: „Minthogy az X. et Comp.-nak saját lapja van, mellyben közleményét a' közönség” tudomására juttatja, egyebiránt pedig ez irómanyan csekély itéletem szerint semmi oktató, érdekes vagy mulattató nincsen — nem akarjuk olvasóinkat ezzel fárasztani — sem a' közönség” azon részét, melly úgy is unja már a' vitabeli szózatyorságokat. — Ez okból tisztelettel a' kéziratot visszaküldjük. Pesten, jul. 29. 1836.

..... Soraink nem azért adattak Helmeccynek, mintha bennök oktatót, érdekést vagy mulattatót közleni akartunk volna, hanem kihirdetni akartuk csak, hol lehessen ezen oktatót, mulattatót és érdekést megkapni. Hirdetni pedig azért, mivel sokkal többre menvén olvasói száma a' lapjaiban elbeszél balítéletek és rágalmak nagyobb közönség előtt terjednek-el, melly nem is tudja aztán ide 's tova, hol kellessen az illető czáfolatokat látnia.

X. et Comp.

EGYVELGEK.

1.) Bizonyos franciaia faluban minap egy borzasztó szerencsétlen eset ment véghez. Egy tizen-hét éves leánya teheneket őrzött a' réten, 's mellette több apró gyermek vala. Hogy ezeknek időtöltést szerezzen, azon megfoghatlan bölönd gondolatra jött, hogy kettőt a' gyermekek közül egyik tehenének farkára kössön. A' szokatlan teher 's a' gyermekek' lármája által megvadult állat azonnal elkezdé, lehető sebességgel futásnak eredni, egy szirtekkel behánt öblös útra rohant 's a' vérben uszó két szerencsétlen gyermeket maga után hurcolta, míg hajuk kiszakadt, mellynél fogva megkötte valának. Mind kettő leirharlan keserves állapotban maradt, 's az egyik (az oktan leánynak testvér-hüga) már másnap meghala.

2.) Sok helyen szokás temetés után tort tartani, mellynek vigadalmi közt a' busongás által elnyomult lelkek enyhülést keresnek maguknak; egy külföldi író megjegyző e' tekintetben bizonyos ifjú vallomását, ki őszintén nyilatkozott iránta, hogy még soha sem volt oly víg, mint nagyanyja' temetése napján. — Illy nemű eset ment véghez Argy-

leshireben, egy laird' temetésekör, ki egy vigasztalhatlan fiatal özvegyet hagyott maga után. A' temetés után összegyűltek a' rokonok a' fő teremben, köztük hangászok is, hogy fájdalmaikat táncz által enyhítsék, midőn egészen váratlanul az özvegy könyekben uszva 's feje fekete fejkötőbe pólázva, mellyből csak orrahegye látszott-ki, belépett, 's legnagyobb szomorúsággal egy padra ült. Az előtánczos, ki épen a' bált megnyitni szándékozott, azt hívé, hogy illetlen volna, ha mást hina-fel, mint a' háziasszonyt; megszólította tehát a' melyen keseredettet, ki nagyot sohajva föl-kelt és kezét nyújtá neki. A' tánczos most kérte a' hölgyet, hogy a' táncznemet határozzá-meg, mellyet a' hangászok húzzanak, mire a' vigasztalhatlan özvegy felelé: „ah, csak mindenek felett a' legvígabbat, mert e' szív megszakad bújában.”⁶⁷

3.) Mailandban egy kovács igen egyszerű módot talált-fel, melly szerint a' kalapácsütések' lármája az ülő megtoompitatik, melly nagy városokban olly kellemetlen. Ezen mód abban áll, hogy az ülő' egyik szögletére láncz erősítetik, mi által a' kalapácsolás' lármája majd egészen elnyomatik.

4.) Nem rég két ember ismét egy új nemét talált-fel az öngyilkolásnak: egész testöket terpentinnel kenék-be tudnillik, aztán egy csomó szalmába feküdtek, mellyet meggyújtván bele égtek. A' szerencsétlenek' tetemeiből csak egy csomócska hamu maradt-fen, kiknél hihetőleg elmebőszültség volt az oka, hogy még az önkénytes halálnak is a' kínosabb módját keresék.

5.) Mult hónapban Franciaországban egy csősz egyfolyam' partján halászott, e' foglalatossága közt hozzá ment Ch⁶⁸ ur, mesterségére nézve mészáros, 's kérdezé, vajlon a' halászat kedve szerint foly-e, 's midőn amaz tagadólag felelne, így szóla: „Várrj, én majd egy jókora halat fogatok veled”, ezzel botját a' földbe üté, kalapját rá tűzte 's a' vízbeugrott, a' hol, ámbár a' csősz tüstént segítségére sietett, csakhamar elvesze a' habokban.

PESTI HIR.

Barabás festőnknel gróf Széchenyi Istvánnak Bihar vármegye' Rendei által rendeltetett igen jól eltalált 's életnagysága igen szép képét, mintegy 10 napig láthatni. Köznézetre áll e' kép Barabás ur' lakásán, József-piaczok Almásy-házban, délutáni 3 órától hatig.